

2025-11-06
S2025/01872 (delvis)

Socialdepartementet

Läkemedelsverket
Box 26
751 03 Uppsala

Försvarmakten
107 85 Stockholm

Uppdrag till Läkemedelsverket och Försvarmakten om hantering av läkemedel i syfte att stärka beredskapen

Regeringens beslut

Regeringen ger Läkemedelsverket och Försvarmakten i uppdrag att analysera den läkemedelshantering och läkemedelsdistribution som sker inom Försvarmakten och mellan Försvarmakten och andra aktörer, i syfte att möjliggöra en mer ändamålsenlig hantering av läkemedel samt för att möjliggöra samverkan mellan civil sjukvård och militär verksamhet i fredstid såväl som vid höjd beredskap och ytterst krig. Myndigheterna ska vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Myndigheterna ska inom ramen för uppdraget föra en dialog med Socialstyrelsen, regionerna, Utredningen om säkrare tillgång till läkemedel (S 2025:07) och med andra relevanta aktörer.

Myndigheterna ska senast den 18 juni 2026 lämna en gemensam slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Läkemedelsverket under 2025 använda (högst) 200 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård, anslagsposten 1 Del till Kammarkollegiet.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Totalförsvaret består av civilt och militärt försvar. Under högsta beredskap och krig är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Genom ömsesidigt stöd och samverkan mellan civila och militära verksamheter uppnås största möjliga försvarseffekt. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige. Totalförsvarsresurser ska också utformas så att de kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera andra svåra påfrestningar i samhället.

Av såväl den försvarspolitiska inriktningspropositionen Totalförsvaret 2025-2030 (prop. 2024/25:34) som av Försvarsberedningens rapport Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret (Ds 2023:34) framgår att hälso- och sjukvården har en central roll i totalförsvaret. En fungerande hälso- och sjukvård och socialtjänst i fred är en förutsättning för en fungerande hälso- och sjukvård och socialtjänst i krig. För att kunna hantera effekterna av ett väpnat angrepp framhåller Försvarsberedningen vikten av att samverkan måste etableras mellan militär verksamhet och civil sjukvård. Regeringen bedömer att sådan samverkan är central för det fortsatta arbetet med planering för höjd beredskap och ytterst krig.

Regeringen delar Försvarsberedningens uppfattning att en krigssituation kommer att ställa krav på försörjning av läkemedel och andra sjukvårdsprodukter som behöver anpassas utifrån det rådande läget. Regeringen bedömer därför att det pågående arbetet med att stärka försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvården i olika nivåer bör fortsätta. Det syftar till att skapa ett robust system som säkerställer tillgång till sjukvårdsprodukter även vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig genom bl.a. ökad lagerhållning hos regioner och kommuner. Det

pågår också en uppbyggnad av statliga säkerhetslager för vissa sjukvårdsprodukter och ett arbete med att skapa system för nationell överblick över tillgång och efterfrågan på bl.a. läkemedel.

En säker läkemedelstillgång är en grundläggande förutsättning för en välfungerande sjukvård, både i fredstid och vid höjd beredskap och ytterst krig. Läkemedel används både som enskild behandling och som förutsättning för att kunna utföra andra behandlingar, såsom t.ex. anestesi vid kirurgiska ingrepp. Läkemedel är potenta och kräver särskild hantering varför området regleras både genom EU-gemensam lagstiftning och nationell lagstiftning. Den EU-gemensamma lagstiftningen ställer bl.a. krav på att läkemedlens kvalitet ska bibehållas under både lagerhållningen och distributionen av produkterna, liksom krav på spårbarhet av produkterna. Partihandel med läkemedel och distribution av läkemedel till hälso- och sjukvården regleras främst i lagen (2009:366) om handel med läkemedel men också genom Läkemedelsverket föreskrifter.

I samband med fredstida krissituation, höjd beredskap och ytterst krig på svensk mark finns behov av att kunna samverka mellan civil och militär hälso- och sjukvård för att säkerställa att patienter får del av läkemedel där läkemedlen gör mest nytta. Detta för att säkerställa ett ändamålsenligt resursutnyttjande både i fred, fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. Det kan innebära att det finns läkemedel inom en vårdform som gör större nytta i en annan vårdform och som i dessa fall skulle behöva flyttas till en annan enhet. Utifrån hur verksamheten idag är utformad finns begränsningar i möjligheten att flytta läkemedel mellan den civila och militära vården.

Det finns således behov av att analysera hur Försvarsmaktens hantering av läkemedel och myndighetens samverkan med andra vårdinstanser om läkemedel kan göras mer ändamålsenlig för att läkemedel ska komma de till del som har störst behov av dem. Detta kan exempelvis omfatta lagändringar men även andra insatser.

Regeringen beräknar att 2 000 000 kronor kommer att avsättas för Läkemedelsverket för uppdraget för 2026 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Elisabet Lann

Anna Gyllenstrand

Kopia till

Kammarkollegiet

Socialstyrelsen

Folkhälsomyndigheten